

Byla C-286/23**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. gegužės 3 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Curtea de Apel Braşov (Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. balandžio 10 d.

Pareiškėja:

Asociația Crescătorilor de Vaci „Bălțată Românească” Tip Simmental

Atsakovės:

Genetica din Transilvania Cooperativă Agricolă

Agenția Națională pentru Zootehnie „Prof. Dr. G. K. Constantinescu”

Pagrindinės bylos dalykas

Skundas, kuriuo prašoma panaikinti sprendimą pripažinti atsakovę *Genetica din Transilvania Cooperativă Agricolă* (toliau – *Genetica*) veisimo organizacija ir sprendimą, kuriuo patvirtinta jos *Bălțată Românească* veislės galvijų veisimo programa, kuriuos priėmė atsakovė *Agenția Națională pentru Zootehnie „Prof. Dr. G. K. Constantinescu”* (toliau – ANZ), vadovaudamasi Reglamentu (ES) 2016/1012.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Pagal SESV 267 straipsnį prašoma išaiškinti įvairias Reglamento (ES) 2016/1012 nuostatas, ypač jo 21 ir 24 konstatuojamąsias dalis, 4 straipsnio 3 dalies b punktą, 8, 10 ir 13 straipsnius, I priedo 1 dalies A punkto 4 papunktį ir B punkto 2 papunkčio a punktą.

Prejudiciniai klausimai

1) Ar Reglamento (ES) 2016/1012 4 straipsnio 3 dalies b punkto nuostatos, siejamos su šio reglamento I priedo 1 dalies A punkto 4 papunkčio ir 24 konstatuojamosios dalies nuostatomis, turėtų būti aiškinamos taip, kad grynaveislių veislinių gyvūnų veisimo organizacija gali būti patvirtinta, net jei jos veikla siekiama tik pritraukti, pasirašant atitinkamus prašymus ar įsipareigojimus, jau į kitos organizacijos patvirtintą veisimo programą įtrauktus veisėjus, ar būtina, kad pripažinimo paraiškos pateikimo dieną šie veisėjai iš tikrųjų būtų pripažinimo prašančios organizacijos nariais?

2) Ar Reglamento (ES) 2016/1012 13 straipsnio ir Reglamento (ES) 2016/1012 I priedo 1 dalies B punkto 2 papunkčio a punkto nuostatos, siejamos su šio reglamento preambulės 24 konstatuojamosios dalies nuostatomis, turi būti aiškinamos taip, kad veisėjams suteikiama laisvė pasirinkti, į kurią veisimo programą veislei gerinti įtraukti savo grynaveislius veislinius gyvūnus, ir, jei atsakymas būtų teigiamas, ar ši laisvė gali būti apribota dėl būtinybės nepadaryti neigiamo poveikio ar nesukelti pavojaus veisimo programai, kurioje šie veisėjai jau dalyvauja, perkelti ar pažadant perkelti šiuos veisėjus į kitą veisimo programą, kuri turėtų būti patvirtinta?

3) Ar Reglamento (ES) 2016/1012 10 straipsnio 1 dalies nuostatos, siejamos su jo 21 konstatuojamosios dalies nuostatomis, turėtų būti aiškinamos taip, kad dėl bent vienos iš 10 straipsnio 1 dalies a–c punktuose nurodytų priežasčių veisimo organizaciją patvirtinusi kompetentinga institucija turi atsisakyti patvirtinti veisimo programą, kuri gali sukelti pavojų kitai programai, kiek tai susiję su [minėtame] straipsnyje nurodytais aspektais, ar taip, kad vartojant žodžių junginį „<...>“ gali atsisakyti „<...>“, šiai institucijai suteikiama diskrecija šiuo klausimu?

4) Ar Reglamento (ES) 2016/1012 8 ir 10 straipsnių nuostatos, siejamos su šio reglamento 21 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinamos taip, kad kai valstybėje narėje jau įgyvendinama veisimo programa, kurios pagrindinis tikslas yra veislės gerinimas, leidžiama toje pačioje valstybėje (toje pačioje geografinėje teritorijoje) patvirtinti naują tos pačios veislės veisimo programą, kurios pagrindinis tikslas irgi yra veislės gerinimas ir kurią įgyvendinant gali būti atrenkami veisliniai gyvūnai iš jau įgyvendinamos veisimo programos?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1012 dėl zootechninių ir genealoginių reikalavimų, taikomų grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių veisimui, prekybai jais bei jų genetinės medžiagos produktais ir jų įvežimui į Sąjungą, kuriuo iš dalies keičiami Reglamentas (ES) Nr. 652/2014, Tarybos direktyvos 89/608/EEB ir 90/425/EEB bei panaikinami tam tikri gyvūnų veisimo srities aktai („Gyvūnų veisimo reglamentas“); 21 ir 24 konstatuojamosios dalys, 4 straipsnio 3 dalies b punktas,

8, 10 ir 13 straipsniai. I priedo 1 dalies A punkto 4 papunktis ir B punkto 2 papunkčio a punktas.

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis remiamasi, yra panašios į Reglamento 2016/1012 nuostatas, kurias prašo išaiškinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Legea zootehniei nr. 32/2019 (Zootechnikos įstatymas Nr. 32/2019):

- 24 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad kompetentinga valstybinė zootechnikos institucija pripažįsta veisimo organizacijas arba hibridinių gyvūnų veisimo organizacijas. Ta pati institucija vertina ir tvirtina veisimo organizacijos arba hibridinių veislinių gyvūnų veisimo organizacijos pateiktas veisimo programas, jei tenkinamos tos nuostatos 2 dalyje apibrėžtos sąlygos (šioje dalyje iš esmės atkartojama Reglamento (ES) 2016/1012 8 straipsnio 3 dalies formuluotė). To paties 24 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad valstybinė zootechnikos institucija, pripažinusi veisimo organizaciją, gali atsisakyti patvirtinti veisimo programą, jeigu dėl bet kurios iš šios dalies a–c punktuose, atitinkančiuose Reglamento (ES) 2016/1012 10 straipsnio 1 dalies a–c punktus, nurodytų priežasčių atitinkamos organizacijos veisimo programa sukeltų pavojų kitos organizacijos jau patvirtintai tos pačios veislės veisimo programai. 24 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad priimdama sprendimą pagal minėtą 3 dalį, kompetentinga institucija atsižvelgia į tai pačiai veislei jau patvirtintų veisimo programų skaičių ir į veislinių gyvūnų populiacijų, dėl kurių vykdomos tos veisimo programos, dydį.

Hotărârea Guvernului nr. 1188/2014 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Zootehnie „Prof. Dr. G. K. Constantinescu“ (Vyriausybės nutarimas Nr. 1188/2014 dėl Nacionalinės zootechnikos agentūros „Prof. Dr. G. K. Constantinescu“ organizavimo ir veiklos):

- 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ANZ yra specializuota centrinė viešojo administravimo įstaiga, turinti juridinio asmens statusą ir pavaldi *Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale* (Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerija);
- 5 straipsnio a, e ir i punktuose nustatyta, kad ANZ yra valstybės institucija, atsakinga už veisimo organizacijų ir hibridinių veislinių gyvūnų veisimo organizacijų pripažinimą, jų vykdomų veislinių gyvūnų veisimo programų patvirtinimą ir, pagal Reglamento (ES) 2016/1012 27 straipsnio 3 dalį, už įgaliojimų suteikimą trečiosioms šalims, kurioms veisimo organizacijos ar hibridinių veislinių gyvūnų veisimo organizacijos paveda atlikti produktyvumo tyrimus ar genetinį vertinimą;

- 5¹ straipsnyje numatyta, kad 5 straipsnio a–e ir i punktuose nurodytų pripažinimų, leidimų ir patvirtinimų tvarką parengia ANZ ir dekretu patvirtina Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministras.

Trumpas faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos aprašymas

- 1 2020 m. lapkričio 24 d. ANZ sprendimu Nr. 726 atsakovė *Genetica* buvo patvirtinta kaip veisimo organizacija, kad galėtų vykdyti grynaveislių veislinių gyvūnų, įrašytų į šios organizacijos tvarkomą kilmės knygą, veisimo programą.
- 2 2020 m. gruodžio 2 d. Sprendimu ANZ Nr. 779 atsakovė *Genetica* gavo *Bălțată Românească* veislės galvijų veisimo programos patvirtinimą.
- 3 Šie sprendimai buvo priimti remiantis Reglamentu (ES) 2016/1012 ir atitinkamomis nacionalinės teisės nuostatomis, reglamentuojančiomis veisimo organizacijų ir hibridinių veislinių gyvūnų veisimo organizacijų pripažinimo ir jų veisimo programų patvirtinimo reikalavimus.
- 4 Pareiškėja *Asociația Crescătorilor de Vaci Tip Simmental* („*Bălțată Românească*“ *Tip Simmental* karvių augintojų asociacija) yra anksčiau ANZ pripažinta veisimo organizacija, kurios veisimo programa (2011 m. patvirtinta ANZ ir šiuo metu įgyvendinama) yra susijusi su ta pačia galvijų veisle (*Bălțată Românească*), dėl kurios patvirtinta atsakovės *Genetica* vykdoma veisimo programa.
- 5 Tokiomis aplinkybėmis pareiškėja pareiškė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui skundą dėl dviejų minėtų sprendimų panaikinimo, ginčydama atsakovės *Genetica* pripažinimo veisimo organizacija ir jos veisimo programos patvirtinimo teisėtumą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 6 Grįsdama savo skundą, kuriuo prašo panaikinti ginčijamus sprendimus, pareiškėja pirmiausia remiasi procedūriniais pagrindais, turinčiais įtakos tų sprendimų teisėtumui. Pareiškėja tvirtina, kad buvo pažeistos ANZ vidaus procedūros, nes ginčijami sprendimai buvo priimti nepaisant ANZ vidaus tarnybų siūlymo atmesti *Genetica* paraišką dėl jos, kaip veisimo organizacijos, pripažinimo. Pareiškėja taip pat teigia, kad veisimo organizacijų pripažinimo ir jų veisimo programų tvirtinimo procedūra apskritai yra neteisėta, nes ji nėra patvirtinta žemės ūkio ir kaimo plėtros ministro įsakymu, todėl buvo pažeistas *Hotărârea Guvernului Nr. 1188/2014* 5¹ straipsnis.
- 7 Antra, pareiškėja teigia, kad atsakovės *Genetica* veisimo programos patvirtinimas turi neigiamų pasekmių jau patvirtintai pareiškėjos veisimo programai dėl toliau išvardytų priežasčių: ginčijama veisimo programa yra susijusi su ta pačia geografine teritorija ir ta pačia galvijų veisle, o *Genetica* dirba su veisėjais,

įtrauktas į pareiškėjos veisimo programą; naujos veisimo programos patvirtinimas reiškia didelius finansinius nuostolius dėl 34 000 galvijų pašalinimo iš pareiškėjos programos, dėl investicijų, atliktų kuriant grynaveislių gyvulių spermos banką, ir dėl investicijų, atliktų kuriant pareiškėjos tikslams pritaikytą programinę įrangą, praradimo. Taigi dėl pavojaus pareiškėjos veisimo programai reikėtų taikyti Reglamento (ES) 2016/1012 10 straipsnio 1 dalį bei 21 konstatuojamąją dalį ir *Legea zootehniei nr. 32/2019* 24 straipsnio 3 dalį.

- 8 Trečia, pareiškėja nurodo Reglamento (ES) 2016/1012 4 straipsnio 3 dalies b punkto pažeidimą, nes savo pripažinimo dieną atsakovė *Genetica* neįrodė, kad turi pakankamai didelę grynaveislių veislinių gyvūnų populiaciją, reikalingą veisimo programai įgyvendinti, nes veisėjai, kuriais buvo grindžiama jos veisimo programa, dar nebuvo įtraukti į šią programą, o turėjo pereiti iš pareiškėjos veisimo programos. Atsakovė *Genetica* taip pat nepateikė įrodymų, kad paraiška dėl veisimo programos patvirtinimo buvo užregistruota tuo pačiu metu kaip ir paraiška dėl pripažinimo veisimo organizacija, tai pažeidžia Reglamento (ES) 2016/1012 4 straipsnio 3 dalies d punktą.
- 9 Atsakovė *Genetica* atsiliepime į ieškinį teigia, kad tariamas ANZ vidaus procedūrų nesilaikymas nesusijęs su administracinių aktų adresatais ir kad, kadangi ginčijami sprendimai atitinka Reglamento (ES) 2016/1012 nuostatas, joks vidaus procedūrinių taisyklių, susijusių su veisimo organizacijų pripažinimu ir jų veisimo programų patvirtinimu, pažeidimas neturi įtakos jų teisėtumui.
- 10 *Genetica* teigia, kad pavojus pareiškėjos veisimo programai taip pat negali būti laikomas ginčijamų sprendimų neteisėtumo pagrindu, nes veisimo organizacijos pripažinimas pagal Reglamento (ES) 2016/1012 nuostatas *de plano* neužkerta kelio kitų veisimo organizacijų pripažinimui ir tos pačios veislės veisimo programų patvirtinimui; finansiniai nuostoliai dėl tam tikrų veisėjų pasitraukimo iš pareiškėjos programos atsirado šiems veisėjams nutraukus pareiškėjos sudarytas sutartis, o ne priėmus ginčijamus sprendimus.
- 11 Galiausiai, kiek tai susiję su veisimo organizacijos pripažinimo reikalavimų nesilaikymu, *Genetica* ginčija pareiškėjos argumentus dėl to, kad ji neįrodė veislinių gyvūnų populiacijos, ir teigia, kad Reglamente (ES) 2016/1012 numatyta, jog prašant pripažinti veisimo organizaciją, reikia pateikti tik veisimo programos projektą, o ne veisimo programą.
- 12 ANZ nurodo, kad ji naudojasi savo įgaliojimais pripažinti veisimo organizacijas ir patvirtinti veisimo programas pagal Reglamentą (ES) 2016/1012, kuris taikytinas tiesiogiai.
- 13 Dėl atsakovės *Genetica* pripažinimo veisimo organizacija teisėtumo ir tariamo pavojaus, kad gali kilti grėsmė pareiškėjos veisimo programai, ANZ nurodo, kad *Genetica* pateikė veisėjų sąrašus ir nurodė gyvulių, kuriuos prašoma įtraukti į veisimo programą, skaičių, kad pagal Reglamentą (ES) 2016/1012 ir sutarčių laisvės principą veisėjai gali laisvai rinktis į kurias veisimo programas įtrauks

savo gyvulius ir kad veisimo programos patvirtinimas vyksta po veisimo organizacijos pripažinimo.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 14 Pirmuoju prejudiciniu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar veisimo organizacija gali būti pripažinta, jei yra prisiėmusi įsipareigojimus įregistruoti tik kai kuriuos arba visus veisėjus, bet tie veisėjai dar nėra įtraukti į organizacijos sudėtį.
- 15 Šis klausimas buvo užduotas siekiant išsiaiškinti sprendimo, kuriuo atsakovė *Genetica* pripažinta veisimo organizacija, teisėtumo aspektą, susijusį su pareiškėjos argumentu, kad šios atsakovės veisimo programoje dalyvavę veisėjai dar nebuvo įtraukti į šią programą, bet turėjo pereiti iš pareiškėjos veisimo programos, pažeidžiant atitinkamas Reglamento (ES) 2016/1012 nuostatas.
- 16 Iš tikrųjų pagal Reglamento (ES) 2016/1012 4 straipsnio 3 dalies b punktą, siejamą su to reglamento I priedo 1 dalies A punkto 4 papunkčiu, pareiškėjas, siekiantis būti pripažintas veisimo organizacija, savo paraiškoje turi įrodyti, kad turi pakankamai didelę veislinių gyvūnų populiaciją kiekvienai veisimo programai geografinėse teritorijose, kuriose bus taikoma ta programa.
- 17 Be to, iš to reglamento 21 konstatuojamosios dalies trečio sakinio matyti, kad grynaveisliai veisliniai gyvūnai gali būti atrenkami iš kitos veisimo programos. Iš tikrųjų, pagal šią konstatuojamąją dalį siekis apsaugoti esamos pripažintos grynaveislių veislinių gyvūnų veisimo organizacijos ekonominę veiklą „neturėtų pateisinti <...> atsisakymo pripažinti dar vieną <...> veisimo [programą] arba [patvirtinti] esamos veisimo programos geografinės teritorijos [išplėtimą], kai vykdoma veisimo programa susijusi su ta pačia veisle ar veisliniais tos pačios veislės gyvūnais, kurie gali būti įtraukti į programą iš grynaveislių veislinių gyvūnų veisimo organizacijos, kuri jau vykdo tos veislės veisimo programą, veislinių gyvūnų populiacijos“.
- 18 Antruoju prejudiciniu klausimu kvestionuojama veisėjų teisė ar laisvė rinktis tarp veisimo programų, kuriose jie dalyvaus, atsisakant programos, kurioje jie dalyvauja, ir įsitraukiant į kitą programą, kuri turi būti patvirtinta. Prašoma šiuo atžvilgiu išsiaiškinti šias Reglamento (ES) 2016/1012 nuostatas: 13 straipsnio 1 dalį, kurioje numatyta veisėjų teisė dalyvauti patvirtintoje veisimo programoje ir teisė prisijungti prie tos veisimo organizacijos; I priedo 1B dalies 2 punkto a papunktį ir 24 konstatuojamąją dalį, kuriuose numatyta, kad veisėjai gali laisvai priimti sprendimus dėl savo veislinių gyvūnų atrankos ir veisimo.
- 19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad būtina nustatyti, kiek šių veisėjų laisvę rinktis tarp skirtingų veisimo programų gali riboti būtinybė nepadaryti neigiamo poveikio arba nesukelti pavojaus veisimo programai, kurioje šie veisėjai jau dalyvauja, pereinant arba žadant pereiti į kitą veisimo programą, kuri turėtų būti patvirtinta (nagrinėjamu atveju, patvirtinus pastarąją programą, šie veisėjai iš tikrųjų perėjo į ją).

- 20 Trečiuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išnagrinėti, ar kompetentinga nacionalinė institucija turi pareigą, ar tik galimybę atsisakyti patvirtinti veisimo programą, kai tenkinamos Reglamento (ES) 2016/1012 10 straipsnyje nustatytos sąlygos.
- 21 Konkrečiai šis teismas nori sužinoti, ar Reglamento (ES) 2016/1012 10 straipsnyje vartojama sąvoka „gali atsisakyti“ reiškia tai, kad kompetentingai nacionalinei institucijai suteikiama diskrecija, ar tai, kad ši institucija privalo atsisakyti patvirtinti veisimo programą, jei ši programa gali kelti pavojų kitai tos pačios veislės veisimo organizacijos vykdomai veisimo programai, jau patvirtintai atitinkamoje valstybėje narėje, bent vieno iš šio reglamento 10 straipsnio 1 dalyje išvardytų elementų atžvilgiu.
- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad šioje bylos nagrinėjimo stadijoje jis dar negali nuspręsti, ar ANZ vidaus tarnybos pasiūlymui atmesti atsakovės veisimo programą turi būti teikiama pirmenybė.
- 23 Dėl ketvirtojo prejudicinio klausimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jam kyla abejonių dėl dviejų ar daugiau veisimo programų, kurių tikslai yra panašūs, skirtų tai pačiai veislei, vykdymo toje pačioje geografinėje vietovėje galimybės, kai nauja veisimo programa, kuri turėtų būti patvirtinta, yra grindžiama jau vykdomoje veisimo programoje dalyvaujančių veislinių gyvūnų atranka.
- 24 Tokiomis aplinkybėmis prašoma išaiškinti Reglamento (ES) 2016/1012 8 ir 10 straipsnių nuostatas dėl veisimo programų patvirtinimo sąlygų, kurios yra tiesiogiai susijusios su nagrinėjama byla.